

Lap: _____

Megjelent: **Pesti Hírlap**
1933. okt. 12.
Tabán.

Lebontják. Nem tudom, hogy mikor, de halálra van ítélve. Most nyújtották be a pályázatokat, hogy szebb, tisztább legyen, mint azelőtt. A Tabán feltámad, mint a phönix-madár, amely saját hamvaiból felroppen a nap felé.

Az egyik pályázatot véletlenségből láttam mielőtt elküldték a bírálóbizottság elé. Nagyon tetszett nekem. A háztömbök ügyesen vannak elhelyezve, épp úgy, mint a mögöttük elterülő Gellérthegy oldalán tervezett villák is. Egyik rész különösen tetszett nekem, angol mintára épített családi házak sora. Szélességben mindig csak két-két szoba, de összefüggően a többivel, melytől csak az esőviznek szánt csatorna választja el őket. Stílusban, méretben, színben természetesen hajszál pontosságra egyeznek egymással. Az utak is kellemes hajlásban kötik össze a különböző részeket, minden könnyen hozzáférhető, praktikus, kifogástalan . . . de mégis.

Ennek ellenére volt abban a tervrajzban valami, ami nekem rosszul esett. Előre bocsátom, hogy az építés nem tehet róla. Neki az volt a feladata, oldja meg a kérdést, hogy lehet a régi Tabán helyén szép, új, modern városrészt építeni. Ezt, legalább szerintem, igen jól megoldotta. Hogy a régi Tabánból még hirmondónak sem marad a tervrajz szerint semmi, az nem az ő hibája, hiszen a pályázat utasításai szerint ezt a város nem is kívánja. Nekünk azonban, régi pesti lakosoknak, fáj az a gondolat, hogy valami, ami évszázadokon át hozzá tartozott a város látképéhez, ami, ha be is valljuk, hogy piszkos, rongyos, kissé züllött volt, olyan mint a szegény rokon Pest és Buda többi részéhez képest, de mindenesetre festői és egyéni s talán nem érdemi meg, hogy ezt egy tollvonással kitöröljék az élők sorából!

Nem mondom, helyes, hogy átépítik. Az is természetes, hogy az új házakat a modern követelmények szemmel tartásával fogják megszerkeszteni, de nem volna-e lehetséges itt-ott egyet-egyét azokból a furcsa, alacsony, a földből alig hogy kilátszó házacskákból megtartani, csak nagy mutatóba, ahogy a bölényt tartják Visegrádon? Milyen kedvesen hatna, amikor az ember a Transversalis utról lenézne, egy ilyen darabka régi Tabán. Egy darab elmult világ az új város közepén, összenöve vele és mégis különválva attól, egy kis park által elhatárolt, magabizart egység.

Azt hiszem, érdekesebb volna ezzel a gondolattal foglalkozni, mint sok mással. Például a Gellért és Naphegyet összekötő viadukttal, melyről uton-utfélen beszélnek. Pedig bizonyos, hogy ez nem fogja a táj képét javítani. Viadukt a hegytetőn, elég különösen hangzik.

Mikor Amerikában voltam, uton-utfélen azt kérdezték tőlem a nálunk járt amerikaiak, hogy miért van az, hogy Budapesten alig lehet valamire ei-

gányt hallani, pedig az a főök, amiért ők idejönnek, mert az sehol máshol nincsen. Jazz, az van náluk is, meg mindenütt máshol Európában, de a cigány, az valami „specially Hungarian“. Ez szeget ütött a fejemben. Miért törjük magunkat mindig az után, ami idegen, ahelyett, hogy faji tulajdonaikat kiművelnők? Majdnem, mintha szégyenlenénk azt, ami magyar, bármennyit is verjük mellünkét, hogy milyen büszkék vagyunk reá. Talán nem is annyira azt szégyeljük, ami magyar, hanem inkább azt, ami régi, vagy talán nem is szégyeljük, hanem egyszerűen megvetjük és csunyának találjuk. Hiszen ha Budapesten körülnézünk, alig találunk már régi épületet, kivéve a Várban. pláne államit, még a miniszterelnökséget is, amely a legszebb empirepalota a városban, majdnem lebontották a múlt század utolsó éveiben, hogy rikitó vörös téglaeptménynek adjon helyet s kis híján mult, hogy a Károly-kaszárnyát is le nem rombolták.

Talán idegenforgalmi szempontból sem ártana, ha valamit megkímélnének a régi Tabánból, ha nem is rendes használati célnak, hanem egyszerűen muzeumi emlékeknek. Lehetne néhány házacskát, ott, ahol nem ütközik tulságosan az új építési tervbe, közepén az árnyas udvarakkal és az elmaradhatatlan vén dió-, hárs- vagy akácfaakkal kicsinosítani, vízvezetékkel, s más hasznos modern újítással ellátni és beletelepíteni kis kocsmákat cigánnyal, fapadokkal, színes abrosszal, olyan régimódi Kakukféle vendéglőket, ahol az idegen és a bennszülött is megtalálhatná a régi, kedves hangulatot. Meg vagyok győződve arról, hogy ez épp annyira vonzaná az amerikaiakat, mint akár a Gellért hullámfürdője, pedig az nagy szó, még Iowában is mesélték nekem, hogy itt járt utasok nem győzték ezt a pompás helyet dicsérni.

Azért hangsúlyozom annyira Tabán részleges megóvásának idegenforgalmi hasznát, mert félek, hogy a mélyen tisztelt város és Közmunkatanács nem fogja kellően értékelni szentimentális fájdalmaimat, amit különben nem is veszek rossz néven, mert ilyen komoly hatóságok sem festői, sem érzelmi indokokra nem tekinthetnek. Talán ha közvetve, anyagi hasznot helyezünk nekik kilátásba, remélhető, hogy még az éreszobor is meglágyul. Azt pedig mindenki tudja, hogy az idegenforgalomból a városra mennyi haszon származik.

Ezért igen szépen megkérem egy a mélyen tisztelt városatyákat, nemkülönben az épp oly mélyen tisztelt Közmunkatanács valamennyi tagját, hogy tekintsenek kegyelemmel a szegény tabáni házacskákra, és ne irtsák ki őket egytől-egyig, hanem engedjék a könyörület mosolyát hol itt, hol ott megpihenni rajtuk, hogy késői unokáink elmélázva mosolyoghassanak azon a furcsa gondolon, hogy ezekben az apró, törpe, torz kis házakban épp úgy szerettek, éltek, sirtak és vigadtak az emberek, mint az új Tabán napos, levegős, gyönyörű házaiban.

Bethlen Margit.